

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksestä laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 15 a §:n muuttamisesta

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt hallintovaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 255.

Valiokunnassa on ollut kuultavana neuvotteleva virkamies Martti Salminen valtiovarainministeriöstä. Lisäksi Akava, STTK-J ry ja Valtion yhteisjärjestö ovat antaneet kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia siten, että virkamiehen lomauttamista koskevan asian yhteydessä tapahtuneesta yhteistoimintavelvoitteen laiminlyömisestä voitaisiin tuomita hyvitys myös 14 päivän joulukuuta 1994 jälkeen tapahtuneen laimin-

lyönnin johdosta. Hyvityksen tuomitsemisen mahdollistava lain väliaikainen muutos on voimassa mainittuun päivämäärään saakka.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 15 päivänä joulukuuta 1994.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Väistö, varapuheenjohtaja Varpasuo sekä jäsenet R. Aho,

Enestam, Kautto, Korva, Laakkonen, Liikkonen, Markkula, Metsämäki, Pulliainen, Saario, Ukkola, Urpilainen, Vähänäkki ja Ääri.

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 14 puhemiesneuvoston ehdotuksesta eduskunnan virkamiehiä koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt hallintovaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi puhemiesneuvoston ehdotuksen n:o 1.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina pääsihteeri Seppo Tiitinen ja hallintojohtaja Kari T. Ahonen eduskunnan kansliasta, neuvotteleva virkamies Tarja Hyvönen valtiovarainministeriöstä, vs. lainsäädäntöneuvos Martti Simola oikeusministeriöstä, kansliapäällikkö Riitta-Leena Paunio eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta, tarkastusneuvos Teuvo Mäkelä valtion tilintarkastajain kansliasta, ylikirjastonhoitaja Tuula H. Laaksovirta Eduskunnan kirjastosta, puheenjohtaja Ulrica Gabrielsson Eduskunnan virkamiesyhdistys ry:stä ja puheenjohtaja Seppo Salonen Eduskunnan ammattiosasto ry:stä. Lisäksi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kanslia on antanut kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Ehdotuksessa esitetään säädettäväksi uusi laki eduskunnan virkamiehistä. Ehdotetulla lailla kumottaisiin nykyinen vuoden 1988 alussa voimaan tullut vastaava laki. Nykyisen lain mukaan eduskunnan virkamiehiin sovelletaan eräin poikkeuksin valtion virkamieslakia. Poikkeukset johtuvat eduskunnan asemasta ja tehtävistä. Valtion virkamieslainsäädäntö uudistuu joulukuun 1 päivänä 1994, jolloin tulee voimaan uusi valtion virkamieslaki. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi myös uusi laki eduskunnan virkamiehistä.

Ehdotettu laki uudistaisi ja kokoaisi eduskunnan virkoja ja virkamiehiä koskevat säännökset. Eduskunnan virkamiehiin sovellettaisiin esityksen mukaan eräin eduskunnan asemasta ja tehtävistä johtuvien poikkeuksien valtion uutta virkamieslakia vastaavia säännöksiä. Eduskunnan virkoja ja virkamiehiä koskevat säännökset koottaisiin omaan eduskunnan virkamiehistä

annettavaan lakiin, eikä laissa nykyisen lain tavoin viitattaisi valtion virkamieslain asianomaisiin säännöksiin.

Ehdotukseen sisältyy myös esitykset eduskunnan työjärjestyksen 8 §:n sekä eduskunnan kanslian ohjesäännön eräiden määräysten muuttamisesta. Nämä ehdotetut muutokset johtuvat lähinnä kansliatoimikunnan päätöksestä esittää eräiden talousarviossa eriteltävien virkojen nimikemuutoksia vuoden 1995 valtion talousarviossa.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan siten, että laki eduskunnan virkamiehistä tulisi voimaan samanaikaisesti uuden valtion virkamieslain kanssa joulukuun 1 päivänä 1994 ja eduskunnan työjärjestyksen sekä eduskunnan kanslian ohjesäännön muutokset tulisivat voimaan maaliskuun 1 päivänä 1995.

Valiokunnan kannanotot

1. Yleiset kannanotot

Eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1255/87) mukaan pääosa nykyisin voimassa olevan valtion virkamieslain (755/86) säännöksistä koskee soveltuvin osin eduskunnan virkamiehiä. Tämän lisäksi voimassa olevassa eduskunnan virkamiehiä koskevassa laissa on kokonaan omia säännöksiä, jotka poikkeavat yleisestä virkamieslaista. Eroavuudet on perusteltu eduskunnan asemalla ja tehtävillä. Voimassa oleva eduskunnan virkamiehiä koskeva laki uudisti ja koki eduskunnan virkoja ja virkamiehiä koskevat säännökset.

Eduskunnan virkamiehistä annetun lain uudistaminen on tarpeen sen johdosta, että nykyisen valtion virkamieslain sijaan tulee 1 päivänä joulukuuta 1994 uusi valtion virkamieslaki (750/94). Tällä uudella lailla lähennetään osin valtion virkasuhdetta työsopimussuhteeseen säännösten soveltamisen perustussa kuitenkin virkamiesoikeudellisiin näkökohtiin.

Uutta valtion virkamieslakia ei sovelleta nimenomaisen säännöksen perusteella eduskunnan kanslian, valtioneuvoston kanslian, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian, Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kanslian ja Eduskunnan kirjaston virkamiehiin, jollei laissa toisin säädetä. Valiokunta toteaa viitaten samalla uuden yleisen valtion virkamieslain 3 §:n 1 momenttiin ja sen perusteluihin, että puhemiesneuvoston ehdotus perustuu eduskunnan tehtävistä ja asemasta johtuvien poikkeuksien uuden valtion virkamieslain vastaaviin säännöksiin.

Valiokunta pitää asianmukaisena ratkaisuna puhemiesneuvoston ehdotusta koota omaan eduskunnan virkamiehistä annettavaan lakiin eduskunnan virkoja ja virkamiehiä koskevat säännökset. Kootun säännösten etuina on syytä mainita muun ohella normikokonaisuuden aiempaa helpompi hahmottaminen. Lisäksi on myönteisenä seikkana huomattava, että eduskunnan virkamiesten osalta mahdolliset muutokset lainsäädäntöön tehdään vastaisuudessa ainoastaan eduskunnan tarpeista käsin ja ottaen huomioon eduskunnassa tapahtuvan työskenteilyn luonne.

Nykyisessä eduskunnan virkamiehiä koskevassa laissa on, kuten edellä lausutusta ilmenee, viittaussäännös, jonka perusteella nykyinen valtion virkamieslaki koskee pääsääntöisesti vain soveltuvien osin eduskunnan virkamiehiä. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei uuden valtion virkamieslain säännösten laajahko omaksuminen nyt käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen saa aiheuttaa eduskuntatyön luonteesta johtuvia ongelmia.

Valiokunta toteaa, että tilapäisiä virkamiehiä on valtionhallinnossa varsin yleisesti otettu tehtäviin, jotka ovat luonteeltaan pysyviä. Käsiteltävän lakiehdotuksen perusteella sanottu ei enää ole mahdollista. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että sellaisia tilapäisiä virkamiehiä varten, joiden tehtävät ovat pysyväisluonteisia, perustetaan luonteeltaan vakinaiset virat. Saadun selvityksen perusteella Eduskunnan kirjastossa on tällaisia virkamiehiä yhteensä kaksitoista.

Siltä osin kuin käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa on kysymys yleistä valtion virkamieslakia vastaavista säännöksistä ja yleisistä virkamiesoikeudellisista periaatteista viitataan mainitun uuden yleisen lain erityisesti eduskuntakäsittelyssä lausuttuihin perusteluihin. Muutoin lakiehdotus pohjautuu eduskunnan asemasta ja tehtävistä johtuen voimassa olevaan eduskuntaa koskevaan erityislakiin.

2. Pykäläkohtaiset kannanotot

2.1. Laki eduskunnan virkamiehistä

26 §. Valiokunta ehdottaa 26 §:n 2 momentin toisen virkkeen kirjoittamista positiiviseen sävyyn siten, että virkamies saa peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan kulumista loppuun, jos viranomaisella on siihen suostumuksensa. Ehdotettu sanamuoto korostaa sitä, että irtisanoutumisen peruuttamiseen suhtaudutaisiin lähtökohtaisesti myönteisesti työnantajan puolelta ainakin silloin, jos peruuttamiseen on luonteva syy eikä työnantajalla ole perusteltua aihetta olla suostumatta irtisanoutumista koskevaan peruutukseen.

52 ja 57 §. Ottaen huomioon mitä valtiopäiväjärjestyksessä on sanottu eduskunnan virkamiehiä koskevista ohjesäännöistä valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksen 52 §:n 3 ja 4 momenttia sekä 57 §:ää muutetaan siten, että virkaohjesäännön sijasta puhutaan 52 §:ssä kansliatoimikunnan päätöksellä määräämisestä ja 57 §:ssä kansliatoimikunnan päätöksellä annettavista tarkemmista määräyksistä koskien lain täytäntöönpanoa.

Valiokunnan käsityksen mukaan olisi asianmukaista sopivassa yhteydessä uudistaa valtiopäiväjärjestyksen 54 §:n 2 momentti ja 90 §:n 1 momentti, koska eduskunnan virkamiehistä nykyisin säädetään lailla. Ei ole tarkoituksenmukaista, että eduskunta lain lisäksi säätäisi vielä ohjesäännöillä asiasta.

Valiokunnalla on ollut käytettävissään luonnos 6.10.1994 eduskunnan virkaohjesäännöksi. Valiokunta katsoo, että vastaavat määräykset on perusteltua ottaa valiokunnan ehdottaman 57 §:n nojalla kansliatoimikunnan päätökseen. Kansliatoimikunnan päätöksellä ei voida luonnollisesti rajoittaa laissa säädettävää kansliatoimikunnan harkintavaltaa eikä lisätä virkamiesten velvollisuuksia taikka vähentää heidän oikeuksiaan.

58 §. Puhemiesneuvoston ehdotuksesta poiketen valiokunta ehdottaa, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

2.2. Eduskunnan päätös eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta

8 §. Ottaen huomioon lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin 1 kohdan ja eduskunnan kanslian ohjesäännön 32 §:n 1 momentin kirjoitustavan valiokunta ehdottaa eduskunnan työjärjestyksen 8 §:n kirjoittamista vastaavalla tavalla.

3. Muut kannanotot

Puhemiesneuvoston ehdotuksessa mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotusta kokonaisuudessaan tarpeellisenä sekä puoltaa lakiehdotuksen, eduskunnan työjärjestyksen muuttamista koskevan ehdotuksen ja eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamista koskevan ehdotuksen hyväksymistä valiokunnan ehdottamin muutoksin ja kannanotoin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi puhemiesneuvoston ehdotukseen sisältyvän eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamista koskevan ehdotuksen muuttamattomana sekä

puhemiesneuvoston ehdotukseen sisältyvän lakiehdotuksen ja eduskunnan työjärjestyksen muuttamista koskevan ehdotuksen näin kuuluvina:

1.

Laki**eduskunnan virkamiehistä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Soveltamisala

1 ja 2 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

2 luku

Virkojen perustaminen, siirtäminen, lakkauttaminen ja muuttaminen

3—5 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

3 luku

Nimittäminen ja yleiset kelpoisuusvaatimukset

6—10 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

4 luku

Viranomaisen ja virkamiehen yleiset velvollisuudet

11—20 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

5 luku

Virkavapaus

21 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

6 luku

Varoitus

22 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

7 luku

Virkasuhteen päättäminen

23—25 §

(Kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

26 §

(1 mom. kuten puhemiesneuvoston ehdotuksessa)

Se viranomainen, joka on irtisanonut virkamiehen, voi ennen irtisanomisajan loppuun kulumista peruuttaa irtisanomisen, jos virkamies antaa siihen suostumuksensa. Virkamies (*poist.*) saa peruuttaa irtisanoutumisensa ennen irtisanomisajan loppuun kulumista, jos viranomainen antaa siihen suostumuksensa.